

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

TARTU ÜLIKOOL

KOOSTANUD
INGER KLESMENT,
TARTU ÜLIKOOL

TÖLKINUD Eiffel Media OÜ

EESTI MEEDIA- PÄDEVUSE ARUANNE

NOVEMBER 2022 – OKTOOBER 2025

Sisukord

Sissejuhatus	3
Ühiskondlik taust ja infokeskkonna dünaamika	4
Meediapädevuse seadusandlik ja poliitiline raamistik	4
Platvormide nõuetele vastavuse ja siseriikliku rakendamise hindamine	6
Koostöö Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskusega (EDMO)	6
Riiklik rahastamine ja muu meediapädevuse rahastamise kord	7
Strateegiline koostöö- ja rakendusraamistik	8
Kaasamise ja teadlikkuse suurendamise meetmed	9
Meediaorganisatsioonide panus	14
Kremlimeelsele sisule juurdepääsu piiramine	14
Meedia- ja väljendusvabaduse toetamine	15
Mäluasutuste panus	15
Eesti terviklik lähenemisviis meediapädevusharidusele	16
Täiendavad meedia- ja infopädevuse alased tegevused koolides	17
TI-Hüpe	18
Õpetajate ja koolitajate erialane areng	19
Hindamise meetmed ja -meetodid	19
Toetavad tõendid rahvusvahelistest uuringutest	21
Üldsusele kättesaadavad meediapädevuse ressursid	21

Sissejuhatus

Käesolevas aruandes kirjeldatakse meetmeid, mida Eesti on võtnud meediapädevuse edendamiseks ja arendamiseks riiklikul tasandil kooskõlas Euroopa Komisjoni kehtestatud aruandlusnõuetega. Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi (AVMSD) kohaselt hõlmab käesolev dokument ajavahemikku 2022. aasta novembrist 2025. aasta oktoobrini.

Eesti lähenemisviis meediapädevusele põhineb põhimõtteliselt riigi laiemal julgeoleku ja demokraatliku toimepidevuse strateegial. Käimasoleva Ukraina-vastase agressioonisõja ja muutuvate hübriidohtude kontekstis peab riik meediapädevust oluliseks vahendiks demokraatlike väärtuste ja oma inforuumi kaitsmisel. See strateegiline rõhuasetus on täielikult kooskõlas Euroopa laiemate jõupingutustega, mida kirjeldavad [ELi demokraatia kaitse pakett ja Euroopa demokraatia tegevuskava](#). Lisaks on see lähenemisviis riigi psühholoogilise kaitse lahutamatu osa, nagu märgib [riigikaitse arengukava](#), kus strateegiline kommunikatsioon on määratletud ühena viiest riigikaitse tugisambast. Selle peamised ülesanded on tugevdada ühiskonna ja meie liitlaste toetust Eesti põhiseaduslikule korrale ja julgeolekupoliitikale, ennetada ühiskondlikke konflikte, mis võiksid vastasele kasu tuua, suurendada ühiskonna vastuvõtlikkust desinformatsiooni ja vaenulikele inforünnakute osas ning tagada valitsuse kommunikatsiooni toimimine kriisi ajal.

Eesti on võtnud kasutusele tervikliku, kogu ühiskonda hõlmava lähenemisviisi meediapädevusele, nagu on märgitud [riikliku julgeolekupoliitika alustes](#) ja näidatud joonisel 1.

Joonis 1. Eesti terviklik lähenemisviis meediapädevuse suurendamiseks.

See raamistik on koostöö, mis hõlmab riigiasutusi, MTÜsid, akadeemilisi ringkondi ja erasektorit. Riikliku meediapädevusega seotud

tegevuskava tegevusi koordineerib Riigikantselei koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga, kes vastutab riikliku hariduspoliitika planeerimise raames meediapädevuse edendamise eest.

Järgmises aruandes kirjeldatakse neid meetmeid üksikasjalikult ning antakse ülevaade seadusandlikest meetmetest, haridusalgatustest ja eri sidusrühmade rollist toimepidevama ja parema meediapädevusega ühiskonna ülesehitamisel.

Ühiskondlik taust ja infokeskkonna dünaamika

Eesti riigi meediapädevuse algatusi toetab pidev analüüs kohaliku infokeskkonna osas, mis on pidanud taluma tõsiseid väliseid inforünnakuid. [2025. aasta seisuga](#) hõlmab rahvaarv 1 123 385 elanikku märkimisväärseid vene (285 819) ja ukraina (73 597) kogukondi. Riigikantselei korraldatud elanikkonna uuringud ([17.–21. september 2025](#)) kinnitavad, et **usaldusväärsed teabeallikad mõjutavad oluliselt arusaamist maailma sündmustest ja seisukohtadest ühiskonna jaoks olulistest küsimustes.**

Andmed näitavad selgelt, et infokeskkonnal on maailmavaate määratlemisel oluline roll. Kuigi toetus NATO liikmesusele on eestlaste seas endiselt väga suur (94%), on teiste rahvuste toetus 50%, mis tähendab 2022. aasta algusega võrreldes märkimisväärset kasvu. Lisaks mõistab valdav enamus eestlastest (94%) hukka Venemaa Föderatsiooni sõjalise tegevuse Ukrainas, võrreldes 53%-ga teistest rahvustest.

Uudiste ja teadmiste hankimisel on eestlaste jaoks kõige olulisemad allikad eestikeelsed telekanalid (68%) ja Eesti uudisteportaalid (58%). Teistest rahvustest elanike jaoks on peamised allikad sotsiaalmeedia (50%) ja Eesti uudisteportaalid (46%). Eelkõige on vähenenud sõltuvus Venemaal tegutsevatest telekanalitest või uudisteportaalidest (millele viitab osakaal 14% muudest rahvustest inimestest). Sotsiaalmeedia kasutajate seas jälgivad eestlased uudiseid peamiselt ametlike uudistekontode kaudu, samas kui teised rahvused jälgivad sagedamini blogijate, mõjuisikute või sõltumatute ajakirjanike vahendatud sisu.

Meediapädevuse seadusandlik ja poliitiline raamistik

Eesti valitsus on seadnud meedia- ja digipädevuse oma riikliku strateegia keskmesse. Riigi pühendumust väljendavad peamised strateegilised dokumendid, mille eesmärk on arendada digikirjaoskust kõigis vanuserühmades ja tagada küberkaitsega riik. Valitsuse seisukoht, et desinformatsioon kujutab endast julgeolekuohtu, tähendab, et meediapädevust peetakse psühholoogilise kaitse ja ühiskondliku ühtekuuluvuse oluliseks komponendiks.

Meediateenuseid reguleerib Eestis terviklik õigusraamistik:

- [meediateenuste seadus](#), mis jõustus 16. jaanuaril 2011. Olulised muudatused seoses videojagamisplatvormide ja meediapädevusega (millega võetakse üle läbivaadatud audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) jõustusid 9. märtsil 2022.
- [Infoühiskonna teenuse seadus](#), mis jõustus 1. mail 2004. See annab [Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile](#) õiguse

teha ettekirjutusi, mis piiravad juurdepääsu sisule, mis õhutab vihkamist, vägivalda, diskrimineerimist, sõda või õigustab sõjakuritegusid.

- [Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus](#), mis jõustus 1. juulil 2014.
- [ELi audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv \(EL\) 2018/1808](#), mis jõustus 18. detsembril 2018.

Eesti meediateenuste seaduses, millega võetakse üle Euroopa Liidu muudetud audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv, on sätestatud mitu olulist juriidilist kohustust. Selles nõutakse, et kaitstaks alaealisi, rakendades asjakohaseid meetmeid sisu eest, mis võib kahjustada nende füüsilist, vaimset või moraalselt arengut, ning võetaks vanuse kontrollimise meetmeid ja muid tehnilisi kaitsemeetmeid. Seadusega nähakse ette ka üldsuse kaitse kahjuliku sisu eest, näiteks vägivallale või vihkamisele õhutav materjal või üleskutse panna toime terroriakt. Lisaks peavad videote jagamise platvormid rakendama tõhusaid meediapädevuse meetmeid ja vahendeid, tagades, et kasutajad on neist teadlikud.

Andmekaitse ja eraelu puutumatuse jõustamise vallas on [Andmekaitse Inspeksioon](#) peamine asutus, mis tegeleb isikuandmete töötlemise ja rikkumistega seotud kaebustega. Andmekaitse Inspeksiooni ülesannete hulka kuulub selliste juhtumite uurimine, kus asutus ei kaitse kliendiandmeid (nt andmelekked), avaldab ülemäärasel hulgal kodanike isikuandmeid või osaleb isikuandmete nõusolekuta levitamises (nt sotsiaalmeediakanalis). Andmekaitse Inspeksioonil on õigus määrata andmekaitse-eeskirjade rikkumise eest trahve ja karistusi, tagades nii avaliku kui ka erasektori üksuste vastutuse oma tegevuste eest.

Institutsioonilised kohustused

[Meediateenuste seaduse § 53³](#) kohaselt viitab meediapädevus oskustele, teadmistele ja arusaamisele, mis võimaldavad meedia tõhusat ja ohutut kasutamist. § 53³ kohaselt vastutab [Haridus- ja Teadusministeerium](#) meediapädevuse edendamise eest riikliku hariduspoliitika planeerimise ja sellega seotud valdkondade korraldamise raames. Lisaks õigusraamistikele on meedia- ja infopädevuse koordineerimine ning desinformatsioonivastane võitlus Eestis jagatud erinevate riiklike ametiasutuste vahel.

Näiteks koordineerib [Riigikantselei strateegilise kommunikatsiooni](#) osakond selleteemalist tööd erinevates asutustes ja Eesti psühholoogilist kaitset. Mis puudutab ühiskonna teavitamist manipuleerivatest narratiividest ja taktikatest, siis tugineb Eesti [laiale julgeolekukontseptsioonile](#), mille kohaselt peavad meie julgeolekujõud koos [Riigikantseleiga](#) tagama elanikkonna teavitamise viimastest suundumustest; selleks annavad nii [Välisluureamet](#) kui ka [Kaitsepolitsei](#) välja nii välis- kui kohalikkude mõju kirjeldavaid aastaraamatuid, millest on kujunenud kõige põhjalikumad ülevaated desinformatsiooni levitajatest, platvormidest, narratiividest, eesmärkidest ja tegevustest Eestis.

Lisaks korraldab Riigikantselei strateegilise kommunikatsiooni meeskond korrapäraseid kohtumisi valitsusasutustele infokeskkonna olukorrateadlikkuse tõstmiseks. Samuti korraldab Riigikantselei iga-aastast psühholoogilise kaitse konverentsi, mis toob kokku ametnikud ja eksperdid avalikust, era- ja kolmandast sektorist ning naaberriikidest.

Eesmärk suurendada Eesti ühiskonnas vastupanuvõimet desinformatsioonile kajastub ka [riigikaitse arengukavas 2031](#) (Kaitseministeerium), [digiühiskonna arengukavas 2030](#) (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium), [siseturvalisuse arengukavas 2020–2030](#) (Siseministeerium) ja [sidusa Eesti arengukavas 2021–2030](#) (Kultuuriministeerium).

Platvormide nõuetele vastavuse ja siseriikliku rakendamise hindamine

Riigikantselei hinnangul on Eesti jurisdiktsiooni alla kuuluvate videojagamisplatvormide poolt rakendatavate meediapädevuse meetmete kasutamine 2025. aasta oktoobri seisuga suures osas ebapiisav nii asjakohasuse kui ka tulemuslikkuse poolest. Praegused algatused on enamasti üldised ega ole piisavalt kohandatud kohaliku kontekstiga. Keeleline juurdepääsetavus on piiratud – eesti või vene keeles on vähe materjale, mis vähendab nende kättesaadavust ja asjakohasust kohalike kasutajate jaoks.

Mõju hindamist takistab läbipaistvate mõõdikute ja metoodikate puudumine. Platvormid esitavad harva andmeid, hindamaks oma meetmete ulatust või tõhusust, mistõttu on raske kindlaks teha nende tegelikku mõju kasutajate meediakirjaoskusele või kasutajate toimepidevust desinformatsiooni osas.

Koostöö riiklike ametiasutuste ja haridusasutustega on olemas, kuid jääb peamiselt sihtotstarbeliseks ja projektipõhiseks. [Digiteenuste määruse](#) kohaselt suhtleb [Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet \(TTJA\)](#) platvormidega regulatiivse pädevuse raames, samas kui laiem haridusalane koostöö on piiratud. Meta ja TikTok teevad koostööd IFCNi sertifitseeritud faktikontrollija [Delfiga](#) ning Google on toetanud kohalikke ja kogu Baltikumi hõlmavaid projekte; kuid need jõupingutused on pigem üksikud näited, mitte osa jätkusuutlikust riiklikust raamistikust.

Suurema osa kohalikest hariduslikest sisust loovad Eesti organisatsioonid, mitte platvormid ise. Üldiselt on platvormipõhised meetmed Eesti kontekstis vaid osaliselt asjakohased ja nende tõhusus on endiselt piiratud. Süstemaatilisem koostöö, keeleline kohandamine ja läbipaistev hindamine suurendaks märkimisväärselt nende mõju.

Koostöö Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskusega (EDMO)

[Balti Infohäirete Sekkekeskus \(BECID\)](#) on kõiki kolme Balti riiki hõlmav aktiivne projekt, mis tegutseb ühena neljateistkümnest EDMO võrgustiku keskusest. Seda edendab Euroopa Komisjon ja seda tunnustatakse piirkonna suurima piirkondliku ja piiriülese konsortsiumina.

Projekti koordineerib [Tartu Ülikool](#). BECIDi esimeses etapis (2022-2025) osalesid partnerid Eestist, sealhulgas Tartu Ülikoolist, Tallinna Ülikoolist ja Delfi Eestist. Balti riikide ülene konsortsium koosnes neljast ülikoolist, neljast faktikontrolli organisatsioonist ja mittetulunduslikust keskusest Baltic Centre for Media Excellence.

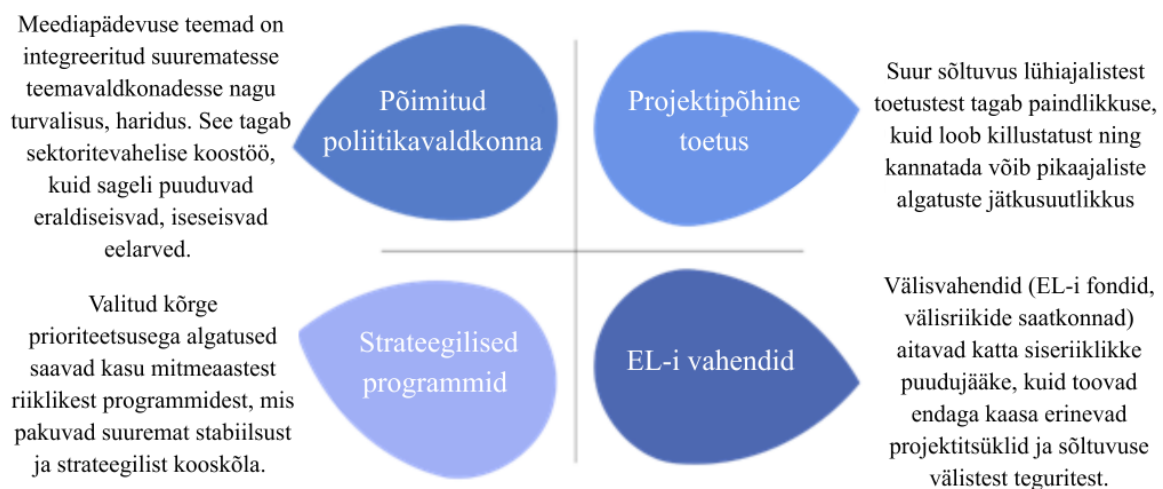
BECIDI teises etapis (2025–2028) jätkavad partneritena Tartu Ülikool, mis jääb projekti eestvedajaks, ja Delfi Eesti. Konsortiumi kuuluvad nüüd partnerid Lätist (Baltic Centre for Media Excellence, Re:Baltica) ja Leedust (Delfi Lithuania). Üks BECIDi ülesandeid teises tööetapis on [jälgida](#) läbipaistvusaruandeid koos digiteenuste määruse riiklike koordinaatorite ja teiste EDMO keskustega, viia läbi võrdlev analüüs ning aidata kontrollida platvormide aruannete täpsust digiteenuste määrusest ja tegevusjuhendist tulenevate kohustuste osas.

Riiklik rahastamine ja muu meediapädevuse rahastamise kord

Meediapädevuse riiklikku rahastamist Eestis iseloomustab sektoritevaheline killustatus ja lühiajaliste projektipõhiste toetuste ülekaal. Rahalised vahendid määratakse tavaliselt üheks eelarveaastaks, mis piirab pikaajaliste algatuste järjepidevust ja jätkusuutlikkust. Mitmeaastastest kohustustest saavad kasu vaid vähesed strateegilised programmid ning need on üldiselt seotud laiemate riiklike või ELi tasandi raamistikega, mitte sihtotstarbeliste meediapädevuse eelarvetega.

Eraldised on hajutatud mitme valitsussektori vahel nagu haridus, kultuur, noored, digiareng ja riigi julgeolek. Seetõttu lõimitakse meediapädevuse meetmed sageli laiematesse poliitikavaldkondadesse nagu õppekavade väljatöötamine, infoturve, kodanikupädevus, hübriidohtude ennetamine või kriisikommunikatsioon, mitte ei rakendata neid eraldiseisvate algatustena. See lähenemisviis tagab valdkonnaülese asjakohasuse, kuid võib ka hajutada fookust ja vähendada meediapädevuse nähtavust eraldiseisva poliitikavaldkonnana.

Rahastamisallikates kombineeritakse iga-aastased riigieelarve eraldised toetusega mitmeaastastest ELi vahenditest nagu [programm „Erasmus+“](#), [programm „Horizon Europe“](#) ja [programm „Loov Euroopa“](#). Kuigi selline segarahastamise mudel võimaldab paindlikkust ja juurdepääsu rahvusvahelisele oskusteabele, toob see kaasa ka erinevad projektitsüklid ja ebaühtlase territoriaalse katvuse. Nende rahastamismehhanismide struktuurilist dünaamikat on kujutatud joonisel 2.

Joonis 2. Meediapädevuse rahastamise strateegiate struktuur Eestis.

Lisaks ELi vahenditele saab Eesti meediapädevuse süsteem kasu mitmesugustest välisrahastuse algatustest ja rahvusvahelistest partnerlustest. Näiteks on [Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkond](#) toetanud [meediaklubi projekti](#) (Tartu Ülikool), mille raames on korraldatud õpikodasid enam kui 14 200 maapiirkonna lapsele ja teismelisele, et tugevdada noorte infoteadlikkust. Saksamaa Suursaatkond toetas ka Eesti Väitlusseltsi (koolitus ja materjaliloomed) ja Eesti Rahvusraamatukogu (videoproduksioon sellistel teemadel nagu populism ja pildimanipulatsioon).

[Šveitsi-Eesti koostööprogramm](#) kaasrahastatakse Eesti Rahvusraamatukogu ja Kultuuriministeeriumi koordineeritavat algatust [Meediaradar](#), mis edendab täiskasvanute ja vähemuskeelsete kogukondade meedia- ja e-kaasatust. Rahvusvaheline organisatsioon [Research & Exchanges Board \(IREX\)](#) on toetanud Eesti Väitlusseltsi koolitustegevust. [Deutsche Welle Akademie](#) on panustanud meediapädevuse professionaalsesse arendamisse ja eetilise ajakirjanduse koolitustesse, toetades ka [Eesti Väitlusseltsi](#) koolituste ja rahvusvahelise meediapädevuse seminari läbiviimisel (koostöös Leedu partneritega) ja materjalide tootmisel. Lisaks toetab [Põhjamaade Ministrite Nõukogu \(Nordplusi programm\)](#) Balti riikide vahelist koostööd tehisintellekti ja meediapädevuse valdkonnas hariduses, hõlbustades teadmiste vahetamist haridustöötajate vahel. Edasine rahvusvaheline koostöö hõlmab järgmist:

- [Euroopa noorteinfo ja nõustamise agentuuri \(ERYICA\) koolitusprogramm MedYla \(meedia- ja infopädevuse koolitus\)](#), mida kohandati ja viidi läbi Eestis ning mis hõlmas olulise meediapädevuse sõnastiku tõlkimist.
- Erasmus+ projekti [SuperCyberKids](#) (2023–2025) raames, milles osales CGI Eesti, töötati välja raamistik ja mänguline platvorm küberturvalisuse õpetamiseks.
- [Eesti Interneti SA \(EIS\)](#) osaleb rahvusvahelistes võrgustikes, sealhulgas ÜRO Interneti Haldamise Foorumis (IGF), CENR-is ja Interneti Nimede ja Numbrite Määramise Korporatsioonis (ICANN), jagades Eesti kogemusi.

Samuti on olemas mehhanismid erasektori osaluse kaasamiseks, sealhulgas kaasrahastamiskavad, avaliku ja erasektori sisupartnerlused, suutlikkuse suurendamise programmid ja ühised teadlikkuse tõstmise üritused. Nende mehhanismide kasutamine pole aga järjekindel. Erasektori osaliste, näiteks meediaettevõtete, tehnoloogiaplattformide ja kodanikuühiskonna partnerite kaasamine sõltub suuresti üksikutest projektidest ja rakendusorganisatsioonide algatusest, mitte koordineeritud, kogu süsteemi hõlmavast strateegiast.

Strateegiline koostöö- ja rakendusraamistik

Eesti on välja töötanud koostööl põhineva lähenemisviisi meediapädevusele, juhindudes [meediapädevuse riiklikust tegevuskavast aastateks 2024–2026](#). Tegevuskava hõlmab suurt hulka konkreetsetele rühmadele suunatud tegevusi, mis on liigitatud kahte eri valdkonda. Peamised sihtrühmad on eelkooliealised, kõikide tasemete õpilased (alg-, kesk- ja kutsekoolid), NEET-noored (mittetöötavad ja mitteõppivad noored), mitte-eestlased ja eakad (65-aastased ja vanemad). Teised sihtrühmad on määratletud kui need, kes mõjutavad põhirühmi, nagu õpetajad, noorsootöötajad,

ja muud haridustöötajad, samuti kogukonnajuhid, raamatukoguhoidjad, lapsevanemad, ajakirjanikud ja poliitikakujundajad (riigiteenistujad, poliitikud ja kohalike omavalitsuste ametnikud).

Tegevuskava keskendub viiele põhivaldkonnale, tagades nii tervikliku ja süsteemse lähenemisviisi. See keskendub õppekava integreerimisele, mille kaudu liidetakse meediapädevuse valdkond süstemaatiliselt haridusse kõigil tasanditel, alates eelkoolieast kuni täiskasvanuõppeni. Kavas seatakse prioriteediks ka ressursside arendamine, plaanides luua riiklik portaal kvaliteetsete kesksete õppematerjalide jaoks. Selle mõju mõõtmiseks rõhutatakse arengukavas teadusuuringute ja hindamiste olulisust, sealhulgas meediapädevuse taseme jälgimist ja pädevusmudeli väljatöötamist edusammude suunamiseks ja hindamiseks. Lisaks viiakse teadlikkuse suurendamise kampaaniaid läbi koordineeritud üldsuse teavitamise kava kaudu, et suurendada teadlikkust meediapädevusest kui olulisest eluks vajalikust oskusest. Arengukavas keskendutakse ka võrgustikukoostööle, tugevdades koostööd kõigi sidusrühmade, sealhulgas valitsusasutuste, valitsusväliste organisatsioonide ja rahvusvaheliste partnerite vahel.

Arengukava rakendatakse koordineeritud partnerite võrgustiku kaudu ning seda koordineerivad Riigikantselei ning Haridus- ja Teadusministeerium, kes korraldavad ka korrapäraseid kohtumisi, et tagada ühtne lähenemisviis. Võrgustikku kuulub 25 liikmesorganisatsiooni, millest igaüks aitab kaasa meediapädevuse arendamisele kooskõlas oma organisatsiooni konkreetsete eesmärkide ja tugevate külgedega. Järgmises peatükis on esitatud loetelu kõigist organisatsioonidest, kes on kaasatud meediapädevuse arendamisse, ning nende põhitegevustest 2022. aasta novembrist 2025. aasta oktoobrini.

Kaasamise ja teadlikkuse suurendamise meetmed

Kaasamise ja teadlikkuse tõstmise tegevused Eestis kujutavad endast koostööd, mida toetab 25 organisatsioonist koosnev riiklik võrgustik, mis kohtub regulaarselt, et koordineerida tegevusi ja seada ühiseid eesmärke. Selline koostöö riigi ja kodanikuühiskonna vahel on märgiks sellest, et meediapädevust peetakse kogukonna juhitud jõupingutuseks, mida toetab riik ja millega luuakse tõhus mudel ühiskondliku usalduse ja meediateadlikkuse suurendamiseks.

1. [Tartu Ülikool \(TÜ\). BECIDi keskuse koordinaator](#), on piirkonna teaduspõhise meediapädevuse innovatsiooni keskne liikumapanev jõud. TÜ on märkimisväärselt arendanud professionaalset MIP-haridust, käivitades rahvusvahelise üheaastase MA programmi „[Desinformatsioon ja ühiskondlik toimepidevus](#)“ ning erialase eestikeelse mikrokraadi programmi „[Infovastupidavus](#)“, mis on suunatud valdkonna spetsialistidele. Teooria ja praktika vahelise lõhe ületamiseks on ülikool rakendanud arvukalt suure mõjuga [projekte](#). [Meediaklubi projekti raames](#) on korraldatud õpikodasid enam kui 14200 õpilasele ning [algatus Digimentorid](#) edendab põlvkondadevahelist õpet, viies noored kokku eakatega. Lisaks kaasab TÜ avalikkust loominguliste installatsioonide, näiteks „TikToki kodu“ kaudu, mille käigus tõlgiti keerukad algoritmilise mõju kontseptsioonid kaasahaaravaks avalikuks kogemuseks.

2. [Tallinna Tehnikaülikool \(TalTech\)](#) on partner [projektis „Targalt internetis“](#), mis keskendub üldsuse teadlikkusele ning õpilaste küberturvalisuse ja tehisintellektialase kirjaoskuse mõõtmisele. TalTech korraldab igal aastal kolme üleriigilist võistlust: [KüberNööpnõel](#) (1.–6. klass), [KüberPähkel](#) (4.–9. klass) ja [KüberPuuring](#) (7.–12. klass/kutseõpe), mille kaudu testitakse praktilisi oskusi (nt andmepüük, turvalised paroolid) ja suhtumist tehisintellekti. Kokku on nendel võistlustel aruandeperioodil (2022–2025) osalenud üle 55000 õpilase. Nendest andmetest tulenevate laiaulatuslike uuringute tulemusi kasutatakse avaldatud [teadustöodes](#), et teha kindlaks õpilaste tugevad küljed ja arenguvajadused, toetades uute õppematerjalide loomist ning õpetajate ja õpilaste koolitamist.
3. [Tallinna Ülikool \(TLÜ\)](#) keskendub meediapädevuse süstemaatilisele integreerimisele oma õpetajahariduse programmidesse alates eelkoolieast kuni gümnaasiumiastmeni. TLÜ tagab, et enne tööle asumist saavad õpetajad koolitust integreeritud teemade osas eelkoolipedagoogika ja klassiõpetajate õppekavade kaudu, samuti spetsiaalsete valikainete, nagu *meediaõpetuse alused* kaudu. TLÜ on panustanud ka [BECID projekti](#), arendades ja katsetades 28-tunnist koolitusprogrammi töötavatele õpetajatele ning luues spetsiaalseid *meedia põhialuste* kursusi uutele riigigümnaasiumidele.
4. [Haridus- ja Teadusministeerium](#) (HTM) on keskendunud süsteemse, pikaajalise poliitika ja õppekavade väljatöötamisele. 2023. aasta ajakohastati peamiste seadusandlike muudatustega [põhikoolide riiklikes õppekavades](#) õppekavaülest teemat „Infokeskkond ja meediakasutus“. Ministeerium koordineerib [meediapädevuse riiklikku tegevuskava 2024–2026](#) ja muutis gümnaasiumikursuse „Meedia ja mõjutamise“ vene keelt kõnelevatele õpilastele kohustuslikuks, tagades nii õpilaste laiemal juurdepääsul kriitiliselt tähtsatele oskustele. HTM haldab järjepidevalt haridustöötajate riiklikku meediapädevuse võrgustikku, andes välja igakuist uudiskirja ning korraldades koos oma peamiste partneritega iga-aastast [meediapädevuse nädalat](#) ja konkurssi „Parim meediapädevuse õpetaja“.
5. Projekti [„Targalt internetis“ \(Turvalisema Interneti Keskus\)](#) koordineeriv [Lastekaitse Liit](#) keskendub laste õiguste ja turvalisema interneti kasutamise edendamisele laste, lapsevanemate ja õpetajate seas. Oluline iga-aastane jõupingutus on [turvalise interneti päeva kampaania](#), mis suurendab märkimisväärselt meediapädevust ja digikirjaoskust. 2023. aasta turvalise interneti päeva kampaania „Minu andmed on minu vara“ hõlmas 100 üritust 89 institutsioonis, jõudes 9500 lapse ja nooreni. Veebiseminari vaadati 16400 korda. 2024. aasta turvalise interneti päeva konverentsil „Digitaalne heaolu ja vaimne tervis“ osales 147 osalejat (peamiselt õpetajad/spetsialistid) ja 23000 osalejat vaatas konverentsi veebi kaudu otseülekandest. Kokku korraldati koostöös erinevate institutsioonidega 70 üritust, kus osales 7600 last ja noort. 2025. aasta turvalise interneti päeva raames tegi Lastekaitse Liit koostööd Tartu Ülikooliga, et luua õpetajatele ressursikomplekt internetiriskide ja populaarsete sotsiaalmeedia platvormide kohta.
6. [Haridus- ja Noorteamet \(HARNO\)](#) on Eesti Turvalisema Interneti Keskuse projektipartner, kes keskendub õpilaste, lapsevanemate ja haridustöötajate teavitusele ja koolitustegevusele kooskõlas [Eesti haridusvaldkonna arengukavaga 2021–2035](#). Aruandeperioodil korraldas HARNO 459 õpetajale ja haridustehnoloogile 18 digiturvalisuse ja digiõppe oskuste [seminari](#), mis hõlmasid selliseid teemasid nagu tehisintellekti kasutamine, isikuandmete kaitse üldmäärus ning digiturvalisus koolides ja lasteaedades. HARNO lõi struktureeritud moodulressursse: „Targalt internetis ABC“ nii lasteaedadele (20 moodulit) kui ka koolidele (17 moodulit). HARNO korraldas ka 13 veebiseminari ja 3 põhjalikku seminari digitaalse heaolu, tehisintellekti ja andmekaitse

teemal. Nad jätkavad pidevat osalemist digipädevuste valdkonnas, jagades regulaarselt nõuandeid „Digiterad“ [Facebooki grupi](#) kaudu (üle 5700 liikme).

7. [Kultuuriministeerium](#) annab oma panuse suuremahulise rahvusvahelise programmi kaudu, käsitledes täiskasvanute meediapädevust ja edendades kultuurilist kaasatust. Selle keskne algatus on [Meediaradari](#) programm (2024–2028), mida rahastatakse [Šveitsi-Eesti koostööprogrammist](#) ja rakendatakse koos [Rahvusraamatukoguga](#). Meediaradar keskendub täiskasvanute digikirjaoskuse ja meediapädevuse parandamisele, pannes strateegilist rõhku erineva keelelise ja kultuurilise taustaga inimeste kaasamisele. Peamised väljundid hõlmavad üleriigilise raamatukogude ja kogukonnakeskuste võrgustiku loomist koolituse pakkumiseks ning kakskeelse õpiku [„Kuidas orienteeruda infokülluses“](#) avaldamist.
8. [Politsei- ja piirivalveamet](#) aitab kaasa digikirjaoskuse ja meediapädevuse edendamisele, olles kohal veebipõhises teaberuumis ja keskendudes eelkõige küberturvalisusele ja turvalisele käitumisele internetis. PPA-s töötab 17 [veebipolitseinikku](#), kes abistavad aktiivselt kodanikke sotsiaalmeedias sellistes küsimustes nagu kiusamine, vihakõne, ähvardused ja pettused. Veebipolitseinikud on otsekontaktid, kes koguvad teavet ja tegutsevad avalike kõneisikutena, edendades kübertoimepidevust. PPA integreerib oma teadmised riiklikku meediapädevuse süsteemi, osaledes olulistel üritustel nagu iga-aastane meediapädevuse nädal.
9. [Sotsiaalkindlustusamet](#) on projekti „Targalt internetis“ partner, eelkõige lasteabiini (lasteabi.ee) kaudu, mis on abiks lastele, noortele ja täiskasvanutele, kes otsivad nõu, abi või teatavad ohus olevast lapsest, sealhulgas veebisuhtlusega seotud probleemidest. Ameti lastekaitseosakond toetab ennetavalt digiohutust, korraldades seminare ja külalistunde. 2025. aastal osalesid nad 5 suvelaagris ja andsid üleriigilistes põhikoolides (september-oktoober) 27 külalistundi, jõudes kokku 1071 lapseni. Kohtumistel keskenduti peamistele digitaalsetele riskidele, sealhulgas küberkiusamisele, turvalise interneti põhimõtetele, seksuaalsele kuritarvitamisele internetis ja digitaalsele jalajäljele.
10. [MTÜ-I Tuleviku Meedia](#) on oluline roll mitte-eestikeelsete kogukondadeni jõudmisel ja nende mõjuvõimu suurendamisel. Organisatsioon teostas aastatel 2022–2025 üle 20 projekti, mis olid suunatud peamiselt vene keelt kõnelevatele noortele (14–18) ja haridustöötajatele sellistes võtmepiirkondades nagu Tallinn, Harjumaa ja Ida-Virumaa. Nende jõupingutuste raames koolitati edukalt üle 400 muukeelse õpetaja ja noorsootöötaja meedia-, digi- ja narratiivipädevuse valdkonnas. See koolitus parandas märkimisväärselt spetsialistide metoodilist ettevalmistust, võimaldades paljudel integreerida meediapädevus oma õpetamisse, ning hõlbustas osalejate jaoks väärtuslikke otsekontaktide sõlmimist uudistetoimetuste ja ajakirjanikega.
11. [Eesti Väitlusselts](#) annab oma panuse, edendades kriitilist mõtlemist ja võideldes desinformatsiooni vastu mitmete avalike ja haridusprogrammide kaudu. Koostöös uudisteportaaliga Delfi avaldab selts regulaarselt [faktikontrolle](#) ja juhib valimisperioodidel populaarseid [targa valija kampaaniaid](#), mis hõlmavad koolikülastusi ja väitlusturniire, et arendada avaliku arutelu oskusi. Rahvusvaheliste partnerite ([Deutsche Welle](#), [IREX](#), [Saksamaa Suursaatkond](#)) toel on selts järjepidevalt pakkunud õpetajatele nii eesti- kui ka venekeelse meediapädevuse koolitusi, koostanud [spetsiaalseid õppematerjale](#) ja korraldanud rahvusvahelisi [seminare](#), et hõlbustada piirideülest teadmiste vahetamist.
12. 2025. aasta märtsis [asutatud MTÜ Meediaõpetajate Liit](#) määratles kiiresti meediaõpetaja elukutse mõiste. Organisatsiooni peamised varajased tegevused,

sealhulgas ava- ja arenguseminarid (korraldatud koos Riigikantseleiga), olid liikmete värbamisel ja strateegilise tegevuskava koostamisel võtmetähtsusega. Seminaridel määratleti neli peamist tulevikusuunda: õppekava materjalide väljatöötamine, õpetajakoolitus, koostöö meediaasutustega ning nii MTÜ kui ka valdkonna nähtavuse suurendamine, mille tulemuseks on projektiettepanek kestliku tegevuskava kohta.

13. [Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Selts \(EAÜS\)](#) integreerib meediapädevuse süstemaatiliselt sotsiaalsesse teemadesse konkursside ja erialase arengu kaudu. Ligi 400 õpetajat ühendaval ühingul on koostööleping Riigikantseleiga, et tagada liikmetele juurdepääs tippkõnelejatele ja strateegilise kommunikatsiooni koolitustele. Alates 2022. aastast on EAÜS kaaskorraldanud riiklikku veebiajaloo konkursi [Mammut](#) (mille kaudu on jõutud 6000 õpilaseni), mis hõlmab meediapädevuse ülesandeid. Sarnaste oskuste arendamist nõuab iga kahe aasta tagant toimuv [ajaloo olümpiaad](#). EAÜS kavandab oma liikmetele ka meediapädevuse teabepäeva korraldamist.
14. [Eesti Interneti Sihtasutus \(EIS\)](#) toetab meediapädevust nii rahastamise kui ka rahvusvahelise esindatuse kaudu. Fond on andnud igal aastal (alates 2022. aastast) projektitoetusi digioskusi edendavatele algatustele, pöörates erilist tähelepanu kõige haavatavamate rühmade – noorte ja eakate – toetamisele õpikodade, koolituste ja haridusplatvormide loomise kaudu. Lisaks korraldab EIS olulisi avalikke üritusi nagu internetipäev ja arutelud Arvamusfestivalil, kus sageli arutletakse meediapädevuse ja digikirjaoskuse teemadel. Rahvusvaheliselt esindab EIS Eesti internetikogukonda olulistest ülemaailmsetes võrgustikes, sealhulgas ÜRO IGF-is, CENR-is ja ICANN-is.
15. [Eesti Filmi Instituut](#) (EFI) keskendub audiovisuaalse kirjaoskuse pikaajalisele arendamisele, mis on meediapädevuse oluline, kuid sageli alateenindatud valdkond. EFI audiovisuaalse kirjaoskuse põhiprojekt on [platvormi edu.arkaader.ee](#) arendamine ja integreerimine koolisüsteemi. Koostöös Rahvusarhiiviga võimaldab see keskkond voogedastada kõiki Eesti filme hariduslikel eesmärkidel. EFI tellib platvormi jaoks pidevalt uusi õppekavaga kooskõlas olevaid õppematerjale ning toetab Tallinna Ülikoolis audiovisuaalvaldkonna õpetajaharidusse integreerimise kursust, mille peamine sihtrühm on praegused ja tulevased õpetajad.
16. [Eesti Koostöö Kogu](#) keskendub meediapädevuse ning demokraatlike protsesside ja kodanike digioskuste kokkupuutepunktidele. Koda haldab kodanikualgatuse platvormi [rahvaalgatus.ee](#), mille hiljutised arengualased jõupingutused on keskendunud kasutajate abistamisele infokaoses orienteerumisel. Koostöös Transparency International Eestiga viib Eesti Koostöö Kogu läbi kaasava eelarvestamise programme koolidele (hõlmates 27 kooli), mille käigus [õpetatakse õpilastele olulisi digioskusi](#) nagu eID kasutamine ning poliitilise e-hääletamise ja sotsiaalmeedia „meeldimiste“ erinevuse mõistmine praktiliste näidete kaudu, toimides nii kodanikuaktiivsuse varajase sissejuhatuseks.
17. [Eesti Rahvusraamatukogu](#) on peamine asutus, mis on otseste ja suuremahuliste haridusprogrammide koostamise ja ressursiloomise pakkuja. Raamatukogu korraldas 132 haridusprogrammi ligikaudu 2700 õpilasele (nt „Libastudes libauidistele“, „Seljata tehisisintellekt“) ning korraldab iga-aastast [meediahariduse konverentsi](#). Rahvusraamatukogu on oluline partner Meediaradari programmis, keskendudes eesti keelt mittekönelevatele täiskasvanutele, ning toetab raamatukoguhoidjaid 15 meediapädevuse seminari korraldamise kaudu. Raamatukogu [loob ja levitab aktiivselt ka originaalsisu](#), sealhulgas on kaheksa veebiviktoriini ja -materjali ning informatiivseid videoid olulistel meediateemadel.

18. [MTÜ Wikimedia Eesti](#) keskendub infopädevuse aluste arendamisele läbi koostöö Wikipediaga, järgides viimase toimetamis- ja sisustandardeid. Organisatsioon korraldab [koolitusi](#) ja artiklite kirjutamise võistlusi (nt 24h ja 30h võistlused) üliõpilastele, täiskasvanutele ja eakatele. Osalejad õpivad olulisi oskusi, sealhulgas usaldusväärsete allikate leidmist ja hindamist, neutraalset kirjutamist ja autorluse põhimõtete mõistmist avalikus digitaalses keskkonnas. Viimased koolitused on keskendunud tehisintellekti ja visuaalset meediat hõlmava sisu kriitilisele tarbimisele ja loomisele, edendades teadlikku meediatarbimist.
19. [CGI Eesti OÜ](#) panustab oma teadmistega küberturvalisuse ja mänguliste õppevahendite valdkonnas, mida ettevõtte peab meediapädevuse lahutamatuks osaks. Ettevõtte peamine tööriist on laste küberturvalisuse mäng Spooify (www.spooify.ee), mis jõuab keskmiselt 25000 mängijani aastas. Lisaks sellele pakub CGI otsest küberturvalisuse koolitust lastele ja õpetajatele (keskmiselt 500 inimest aastas) Eesti koolides, sealhulgas sisu avaldamist, mis on kohandatud vanematele lastele. CGI on aktiivne partner ka programmi „Erasmus+“ rahastatud projektis [SuperCyberKids](#) (2023–2025), mis keskendub üleuroopalise raamistiku ja platvormi väljatöötamisele mängulise küberturvalisuse-alase hariduse jaoks.
20. [Telia Eesti](#) toetab digikaasatust ja meediapädevust oma [Digimentorite](#) programmi kaudu, koolitades noori juhendama vanemaid täiskasvanuid ja väiksemate digioskustega inimesi. Telia töötab koostöös [Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudiga](#) välja õppematerjale ja praktilisi tegevusi, jõudes tuhandete inimesteni ja edendades põlvkondadevahelist õpet. Koostöös Tartu Ülikooliga tagab Telia struktureeritud ja jätkusuutliku mentorluse, tugevdades avaliku ja erasektori koostööd digi- ja meediapädevuse edendamisel.
21. [Naiskodukaitse](#) keskendub teabealase toimepidevuse suurendamisele [sihipäraste koolituste](#) korraldamise kaudu. Organisatsioonisiselt on tegevus suunatud liikmetele, et vältida nende sattumist pettuste ja desinformatsiooni ohvriks, soodustades aktiivset ohtude analüüsimist ja nendest teatamist. Organisatsiooni õppekavasse on hiljuti integreeritud tehisintellekti (TI) praktilise kasutamise ja sellesse kriitiliselt suhtumise aspektid. Üldsuse jaoks edendab Naiskodukaitse üldist kriisiteadlikkust ja valmisolekut, käsitledes väärinfo ja küberturvalisuse ennetamist peamiste sihtrühmade, sealhulgas kogukondade, koolide, kohalike omavalitsuste ja eakate seas.
22. [Eesti Päästeamet](#) panustab ühiskonna toimepidevuse suurendamisse, korraldades spetsiaalselt kohalikele omavalitsustele kohandatud kriisikommunikatsioonikoolitusi. Selle algatusega tagatakse, et kohalikel omavalitsustel on vajalikud oskused teabe tõhusaks haldamiseks ja levitamiseks kriiside ajal, toetades seeläbi üldsuse valmisolekut ja vähendades vastuvõtlikkust desinformatsiooni narratiividele.
23. [Eesti Kaitsevägi](#) panustab riiklikku psühholoogilisse kaitseesse, luues laiemale üldsusele spetsiaalse mõjutustehnikate temalise veebiõppekeskkonna. Koostöös Tartu Ülikooli teadlastega välja töötatud õppematerjal keskendub infokerksuse suurendamisele, õpetades süstemaatiliselt vaenulike desinformatsioonitehnikate, -taktikate ja -protseduuride äratundmist ja käsitlemist.
24. [Eesti Inimõiguste Keskus \(EIK\)](#) panustab meediapädevuse süsteemi, keskendudes digiõiguste, inimõiguste ja veebikeskkonna kokkupuutepunktidele. Keskuse töö [toetab digipädevuse arendamist õigustepõhisest vaatenurgast](#), tagades, et kodanikud on teadlikud oma õiguskaitsest meediaruumis esineva vihakõne, diskrimineerimise ja eraelu puutumatuses suhtes.

Keskus osaleb aktiivselt teadlikkuse suurendamise kampaaniates ja pakub ekspertteadmisi muutuvast informatsioonist tulenevate keeruliste õiguslike ja eetiliste probleemide lahendamiseks.

25. [Euroopa Komisjoni esindus Eestis](#) tugevdab meediapädevuse maastikku sellega, et ühendab kohalikud tegevused laiemas Euroopa kontekstiga. Esindus korraldab sageli meediapädevuse üritusi ja konverentse. Põhirõhk on desinformatsiooni narratiivide vastu võitlemisel, sotsiaalmeedias väärinfo ümberlukkamiseks tehtavate jõupingutuste toetamisel ning usaldusväärse teabe levitamise tagamisel Euroopa Liidu ja selle poliitika kohta. See annab institutsionaalse kaalu ja rahvusvahelise perspektiivi Eesti infokerksuse arendamisele.

Meediaorganisatsioonide panus

- [Eesti Rahvusringhääling \(ERR\)](#) aitab kaasa meediapädevusele, pakkudes haridusressursse ja otseseid kaasamisvõimalusi meediatootmises. ERR hoiab oma Novaator platvormil eestikeelset „[Meediataibu](#)“ ja venekeelset „[Mediagramotnosti](#)“ ressursilehekülge, mida uuendatakse regulaarselt, et aidata avalikkusel meediamaastikul orienteeruda. Lisaks suhtleb ERR otse noortega, korraldades koolikülastusi meediatarkuse jagamiseks, tervitades koolirühmi ERRi muuseumis, et anda ülevaade teletootmise protsessist, ning julgustades oma ajakirjanikke, eriti venekeelseid töötajaid, osalema koolitusprogrammides (näiteks [MTÜ Tuleviku Meedia](#) korraldatud programmides).
- [Delfi](#) on ainus Eesti organisatsioon, kes kuulub rahvusvahelisse faktikontrolli võrgustikku (IFCN) ja Meta kolmanda osapoole faktikontrollijate hulka. Delfi on aktiivselt osalenud faktikontrollis alates 2018. aastast ja on olnud IFCNi liige alates 2021. aastast. Lisaks oma tööle sellistes võrgustikes nagu [Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskus \(EDMO\)](#) ja Balti Infohäirete Sekkekeskus (BECID) korraldab Delfi ka avalikke seminare ja külalisloenguid, et levitada teadmisi desinformatsiooni kohta. Delfi haldab spetsiaalset [uurivat ja faktikontrolli toimetust](#), mis avaldab kõrgetasemelist uuriva ajakirjanduse sisu. Delfil on ka teemajaotis „[Meediakriitika](#)“, kus analüüsitakse igal nädalal teemat, mis tõmbab ajakirjanduses või meedias laiemalt tähelepanu.
- [Propastopi](#) rajas 2014. aastal [Kaitseliit](#). Seda mittetulunduslikku blogi veavad eest vabatahtlikud, aitamaks kaasa Eesti infoturbele, eelkõige võideldes Venemaa propaganda vastu. Nad tuginevad teabemaastiku analüüsimisel Venemaa reaalaja uudismeedia monitorile [Propamon](#).

Kõik Eesti peamised meediaväljaanded kajastavad väga üksikasjalikult ka [Eesti välisluureameti julgeolekukeskkonna raportit](#) ja [Eesti kaitseväge aastaraamatut](#).

Kremlimeelsele sisule juurdepääsu piiramine

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) andmetel on Eesti alates 2022. aasta veebruarist piiranud juurdepääsu 50 Venemaa ja Valgevene telekanalile ning

307 veebisaidile, mis propageerisid sõda. Kuigi Eesti seadus lubab selliseid piiranguid rakendada, kasutati õigusliku alusena ELi sanktsioonid (sealhulgas isiklike ja rahalisi). Meede võeti koostöös Kaitsepolitsei ameti, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (TTJA) ning internetiteenuse osutajatega.

Tuleb märkida, et see piirang ei mõjutanud Venemaa riigi kontrolli all oleva ja rahastatava meedia heaks töötavate inimeste sõnavabadust. Venemaa meedia jätkab sisu loomist; ainus erinevus on see, et kanalid ei jõua Eesti publikuni. Siiski on probleeme piirangute rakendamise kohta: IPTV kaudu ühendatakse teler internetiga ja kuigi TTJA on probleemist teadlik, toimivad need seadmed praegu ettenähtud viisil. Analoogetelevisiooni antenni kasutamine on samuti võimalus, kuna Vene telesignaali ulatub riigipiirist kaugemale. Arvutite puhul piisab ka VPN-i olemasolust.

Meedia- ja väljendusvabaduse toetamine

Et tagada juurdepääs faktipõhisele teabele ning pakkuda platvormi demokraatlikeks debattideks ja aruteludeks Eesti poliitika üle, toetas valitsus sõltumatut Eesti meediat venekeelse sisu loomisel ja täiustamisel. Meediavabaduse kaitsmiseks kaasati selle toetusmeetme koostamisse meediaettevõtteid. [2022. aastal eraldati Eesti Rahvusringhäälingule 1,4 miljonit eurot](#) ja neljale erameediaettevõttele kokku 1,3 miljonit eurot. 2023. aastal eraldati erameediaettevõtete esitatud projektidele miljon eurot.

Eesti meediaturg on suhteliselt väike, kuid venekeelse meedia käive on veelgi väiksem. Mainitud toetusmehhanismi tähtsust kinnitab asjaolu, et paljud Venemaalt lahkunud ajakirjanikud on hiljem saanud tööd Eesti meediaettevõtetes ning Eestis toodetud venekeelne sisu on leidnud oma vaatajaskonna.

Ajakirjanike palkamine Venemaalt on olnud võimalik alates 2022. aastast, mil [Eesti hakkas väljastama igal aastal kuni 35 elamisluba tagakiusatud ajakirjanikele](#) üle maailma. Selles protsessis vastutab ajakirjanike akrediteerimise eest Välisministeerium ning seni on humanitaarviisa saanud ligikaudu 50 ajakirjanikku. See võimaldas Associated Pressil kolida oma toimetuse Moskvast Tallinnasse ja on teinud võimalikuks paljudel Vene ajakirjanikel töötada Eesti meediaettevõtetes, luues venekeelset sisu.

Alates 2025. aastast kinnitab Eesti pühendumust meediavabadusele riigi positsioon [Piirideta Ajakirjanike ajakirjandusvabaduse indeksis, kus Eesti on praegu maailma edetabelis teisel kohal](#) (võrreldes Saksamaa 11. ja Venemaa 171. kohaga). Lisaks turvalise töökeskkonna tagamisele pakuvad avaliku sektori asutused ajakirjanikele taustabriefinguid. Kvalifitseeritud tööjõu pidev liikumine on tagatud sellega, et ajakirjandusõpingud Eesti ülikoolides on tasuta nii bakalaureuse- kui ka magistriõppes.

Mäluasutuste panus

Mäluasutuste (kuhu kuuluvad arhiivid, galeriid, muuseumid ja raamatukogud) panus meediapädevuse arendamisse on ülioluline, kuna nad on olulised eesliini diginõustajad ja kriitilise mõtlemise edendajad oma kogukondades. Eelkõige raamatukogudest on saanud digitaalse riigi ja elanikkonna vahelised põhivahendajad, mis on tingitud elutähtsate teenuste – nagu pangandus, terviseportaalid, maksudeklaratsioonid ja ID-kaartide haldamine – kolimisest veebi. Raamatukogud mängivad olulist rolli eakamate täiskasvanute ja piiratud digipädevusega isikute toimimises, kes pöörduvad sageli raamatukogu töötajate poole praktilistel põhjustel,

vajades personaalset abi igapäevastes digitehingutes, dokumendihalduses ja e-teenustes. Selline sõltuvus paneb märkimisväärse ja kasvava vastutuse raamatukogu töötajatele, eriti kuna muid füüsilisi teeninduspunkte, näiteks pangakontoreid, jääb väiksemates kogukondades vähemaks.

Mäluinstitutsioonid tegelevad aktiivselt ka üldsuse kaitsmisega tänapäevaste veebiohtude eest. Töötajad nõustavad sageli kliente teemadel, kuidas ära tunda ja vältida keerulisi andmepüügiskeeme, internetipettusi ja petukõnesid. Lisaks aitavad töötajad hinnata laialdaselt levitatava informatsiooni toesust ning eristada autentseid ja tehisintellekti loodud visuaale või sisu.

Mäluasutused pakuvad eri programme, mis on kohandatud erinevatele demograafilistele gruppidele:

1. **Eakatele ja täiskasvanutele** suunatud koolitused toimuvad sageli personaalsete konsultatsioonide või väikeste grupiseminaride vormis ning hõlmavad arvuti põhikasutust, turvalist veebikäitumist ja teabe kriitilist hindamist.
2. Mäluasutused pakuvad **noortele** spetsiaalseid haridusprogramme, tunde või juhendatud tegevusi, mille eesmärk on edendada infopädevust ja kriitilise mõtlemise oskusi. Nende hulka kuuluvad juhised teaduslikes andmebaasides navigeerimiseks, ajaloolise propaganda äratundmiseks ja meedia ajas muutuva olemuse mõistmiseks.
3. **Põlvkondadevahelisi sihtrühmi puudutavad loomingulised lähenemisviisid** hõlmavad projekte, mis seovad eakaid inimesi nooremate vabatahtlikega, et lahendada mobiilseadmete ja sülearvutitega seotud tehnilisi küsimusi.

Väljakutsed

Mäluasutused seisavad silmitsi süsteemsete takistustega, mis pärsivad nende suutlikkust pakkuda meediapädevuse koolitusi. Piiratud rahalised ja inimressursid takistavad investeeringute tegemist kaasaegsesse tehnoloogiasse, spetsialistide palkamist ja töötajatele vajaliku tööaja eraldamist. Vananenud seadmed ja nõrk võrgutaristu vähendavad veelgi koolitustegevuse kvaliteeti ja ulatust. Veel üks väljakutse on peamiste rühmadeni jõudmine: töörealistel täiskasvanutel puudub sageli aeg või teadlikkus oma vajadustest, noored kalduvad pidama sellist koolitust ebaoluliseks ning vähemuskeelsete kogukondi on endiselt raske kaasata. Kiired digimuutused, eelkõige tehisintellekti valdkonnas, põhjustavad ka töötajate seas ebakindlust, vähendades nende usaldust ja motivatsiooni. Samas võivad ka mõned kauaaegsed töötajad olla ise uute digioskuste omandamise vastu.

Eesti terviklik lähenemisviis meediapädevusharidusele

Meediapädevuse arendamine Eestis ei piirdu ühe teemaga, vaid toimib tervikliku süsteemina. See raamistik ühendab ametlikud riiklikud õppekavad mitteformaalse ja praktilise kaasamisega, tagades, et meediaharidus areneb koos tehnoloogiliste muutustega. Riiklik mudel tugineb neljale strateegilisele sambale: õppekavade kohustuslik integreerimine kõigil tasanditel, õpilaste aktiivne osalemine meedia loomises, tulevikku suunatud digitaalne innovatsioon ja teaduspõhine õpetajakoolitus. Joonisel 3 antakse ülevaade sellest integreeritud mudelist.

Formaalharidus

Kohustuslik meediapädevuse teemade integreerimine alates alusharidusest kuni gümnaasiumiõppeni, sh kohustuslik kursus “Meedia ja manipuleerimine”.

Praktika

42% koolidest tegeleb meedia tootmisega (koolilehed, taskuhäälingud). MTÜd ja rahvusvahelised partnerid mängivad olulist rolli mitteformaalse õppe ja laagrite korraldamises.

TI-Hüpe

Strateegiline nihe kognitiivse tehisintellekti-pädevuse suunas. Riiklik koolitajate võrgustik viib läbi üle 400 töötoa, et anda haridustöötajatele eetikat ja tehnoloogiat puudutavad tehisintellekti oskused.

Õpetajakoolitus

Ülikoolid (Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool) integreerivad MIP-kompetentsid õpetajakoolitusse ja pakuvad spetsiaalseid mikrokraade (nt. „Infovastupidavus“) professionaalseks arenguks.

Joonis 3. Eesti meediahariduse süsteemi neli sammast.

2011. aastal muutus gümnaasiumiastmes kohustuslikuks 35-tunnine kursus „Meedia ja mõjutamine“. Kursus hõlmab infomanipulatsiooni tehnikaid, taktikaid ja protseduure. Sama kursus muutus venekeelsetes koolides kohustuslikuks 2023. aasta septembris.

Lisaks on Eestil alates 2023. aastast nõue arendada meediapädevust, nagu on kinnitatud nii [põhikoolide](#), [gümnaasiumide](#) kui ka [kutseharidusasutuste](#) riiklikes õppekavades, kus digipädevust rõhutatakse ühe peamise üldpädevusena. See hõlmab võimet leida, säilitada ja hinnata teabe usaldusväärsust, osaleda digitaalse sisu loomises ja mõista digitaalse keskkonna ohte, kaitstes oma privaatsust ja identiteeti.

Alushariduse valdkonnas lisati meediapädevuse arendamine [riiklikesse õppekavadesse](#) alates 2025. aasta septembrist. Seal kirjeldatakse õpi- ja kasvukeskkonda kui füüsilise, sotsiaalse ja digitaalse keskkonna kombinatsiooni. Haridustegevuse eesmärk on suunata lapsed märkama ja mõistma erinevaid keskkondi, sealhulgas digitaalset keskkonda, ning õpetada neile digivahendite ohutu ja sihipärase kasutamise põhimõtteid.

Täiendavad meedia- ja infopädevuse alased tegevused koolides

Lisaks lähtuvalt õppekavade muudatustest ja riiklikest nõuetest tegelevad Eesti koolid meedia- ja infopädevuse arendamisega erinevate praktiliste tegevuste ja formaatide kaudu.

Nendesse tegevustesse on Eestis kaasatud hinnanguliselt 224 üldhariduskooli (42% kõigist koolidest) ([Nõmm, 2023](#)). Levinumad meediapädevuse arendamise vormid on koolide meediaväljaanded. Kõige levinum on kooli ajaleht. Ajalehti annavad välja 116 kooli. Teised populaarsed formaadid on kooliraadio, taskuhäälingud ja koolitelevisioon. Lisaks saavad õpilased arendada meediaoskusi erinevate õppekavaväliste klubide ja valikainete kursuste kaudu, mis keskenduvad meediale, fotograafiale ja multimeediale. Gümnaasiumites pakutakse laiemat valikut valikaineid, mis on spetsiaalselt suunatud meediale või laiemale audiovisuaalvaldkonnale.

Meedia- ja infopädevuse arendamine on kõige aktiivsem gümnaasiumiastmes (10.–12. klass), kus seda rakendatakse 89 koolis; 16 neist koolidest pakuvad ka spetsiaalset õpirada. Sellele järgnevad 3. aste (7.–9. klass, 57 kooli), 2. aste (4.–6. klass, 49 kooli) ja 1. aste (1.–3. klass, 15 kooli).

Nende koolipõhiste algatuste täiendamisel ja riikliku rahastuse lünkade täitmisel on oluline roll kolmandal sektoril. Eesti MTÜd korraldavad erinevate välissaatkondade rahalisi vahendeid kasutades spetsiaalseid meedia- ja infopädevuse (MIP) kursusi ning õppelaagreid õpetajatele ja õpilastele nii vene kui eesti keeles. See välistoetus on praegu kriitilise tähtsusega, kuna valitsussektori rahastamine MTÜdele on majanduslanguse tõttu piiratud. Sellest tulenevalt on välisesindustest ja rahvusvahelistest partneritest saanud MIP-iga seotud koolituse säilitamise peamised võimaldajad. Näiteks on Google alates 2024. aastast toetanud ka MIP-tegevust Baltikumis, järgides nendes riikides sarnast partnerlusmudelit.

TI-Hüpe

Eesti digipoliitika on läbi teinud suure arengu, liikudes 1990. aastate Tiigrihüppe programmit, mis keskendus digitaalse lõhe ületamiseks vajalikele elementaarsele juurdepääsule ja digitaalsele sujuvusele, uuele algatusele – [TI-Hüppele](#), mis tähistab riigi digiõppe strateegia järgmist etappi. TI-Hüpe keskendub õpilaste ja õpetajate varustamisele oskustega tehisintellekti tõhusaks ja vastutustundlikuks kasutamiseks. Programm pakub juurdepääsu tehisintellektil põhinevatele vahenditele, koolitab õpetajaid tehisintellekti integreerimiseks pedagoogikasse ning selle eesmärk on arendada õpilaste kriitilist mõtlemist, probleemide lahendamise oskust ja digitaalset toimepidevust kiiresti arenevate tehnoloogiate kontekstis.

Tehniliste oskuste kõrval rõhutab TI-Hüpe kognitiivset ja eetilist kirjaoskust: tehisintellektisüsteemide toimimise mõistmist, võimalike eelarvamuste tuvastamist, tehisintellekti loodud sisu äratundmist ja teadlike otsuste tegemist tehisintellektist küllastunud keskkonnas. Selle eesmärk on tagada, et õpilased mitte ainult ei kasutaks tehisintellekti vahendeid, vaid kasutaksid neid targalt. Programmi eesmärk on valmistada õpilasi ette nii tehisintellekti poolt põhjustatud akadeemiliste kui ka ühiskondlike probleemide lahendamiseks.

Programmi toetamiseks on Haridus- ja Teadusministeerium loonud üleriigilise tehisintellekti koolitajate võrgustiku. 2025. aastal külastavad võrgustiku liikmed koole üle Eesti – nii põhikoole kui ka gümnaasiume –, korraldades üle 400 töötoa. Need töötoad on mõeldud kõigile koolitöötajatele 400 koolis, õpetades haridustöötajatele, kuidas tehisintellekti vahendeid tõhusalt õpetamisesse ja õppimisse integreerida, tagades, et TI-Hüppe programm jõuab igasse klassiruumi ning edendab järjepidevat ja kvaliteetset lähenemisviisi tehisintellektipädevusele.

Nende algatuste ulatuse edasiseks laiendamiseks tehakse [YouTube'is](#) üldsusele kättesaadavaks põhjalikud koolitusvideod, milles selgitatakse TI-Hüppe põhialuseid, tagades, et need õppematerjalid on laiemale üldsusele sõltumatuks kasutamiseks kättesaadavad.

Õpetajate ja koolitajate erialane areng

Eesti ülikoolid on lõiminud meediapädevuse oma õppekavasse, tagades sellega tulevastele haridustöötajatele vajalikud teoreetilised teadmised ja pedagoogilised oskused.

[Tartu Ülikool \(TÜ\)](#) käivitas 2024. aasta veebruaris programmi [„Desinformatsioon ja ühiskondlik toimepidevus“](#). Programm annab rahvusvahelistele spetsialistidele teadmisi õiguse, sotsioloogia, psühholoogia, kommunikatsiooni, andmeteaduste ja regionaaluuringute kohta. Programmi loomist toetasid rahaliselt Ameerika Ühendriikide Suursaatkond ja Eesti Haridus- ja Teadusministeerium ning mõlemad pakuvad ka stipendiume. TÜ avas ka eestikeelse mikrokraadiprogrammi [„Infovastupidavus“](#). Programm hõlmab selliseid teemasid nagu desinformatsiooni vastu võitlemine, sotsiaalmeedia analüüs ja küberhügieen. 2023. aastal toetas Riigikantselei mikrokraadi programmi tudengeid kahe stipendiumiga.

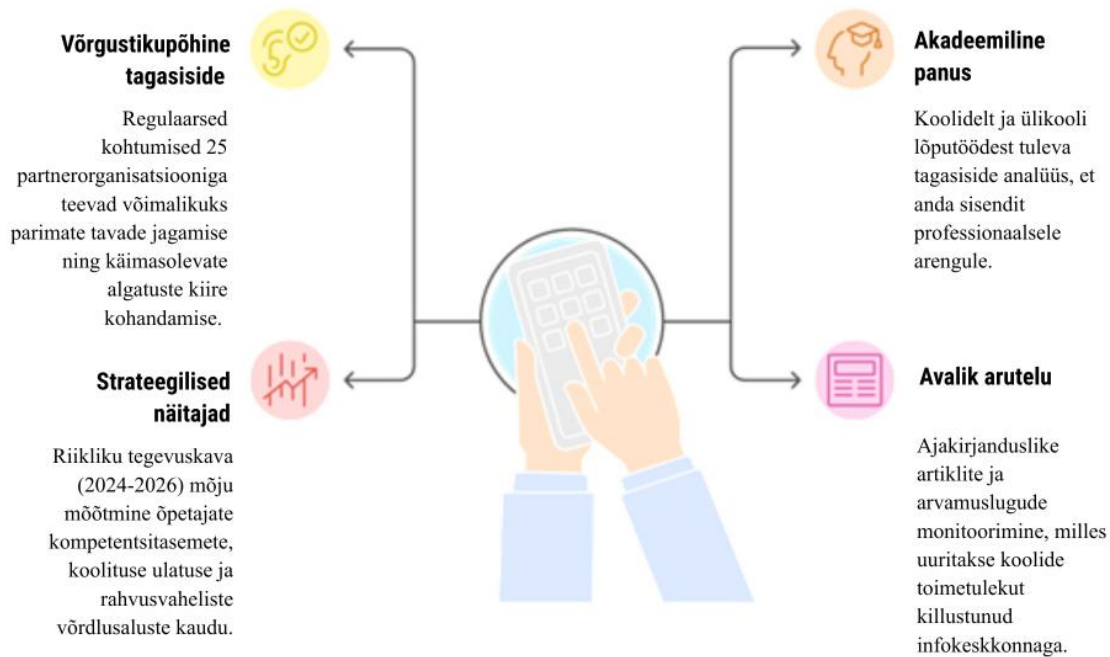
TÜ on loonud ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava raames arvukalt erikursusi (nt [„Meedia infokorratuse ajastul“](#), [„Infovastupidavus“](#), [„Sotsiaalsed digipädevused“](#)). TÜ tutvustas põhiharidusele suunatud olulist kursust [„Meediapädevuste mänguline arendamine“](#), mis on suunatud tulevastele õpetajatele ja noorsootöötajatele, et luua alus väikelastega töötamiseks. Lisaks sellele sisaldab klassiõpetaja õppekava õpetajakoolituse edasise tugevdamise eesmärgil nüüd kohustuslikku [„Digitaalse kirjaoskuse“](#) kursust ja valikaineid, nagu näiteks [„Multimeedia kasutamise võimalused erinevates õppeainetes“](#). Samamoodi sisaldab koolieelse õpetaja õppekava meedia ja digitaalsuse teemasid selliste kursuste kaudu nagu [„Lapse areng sotsiaalses keskkonnas“](#) ja [„Digitaalne kirjaoskus lasteaiaõpetajatele“](#), kusjuures käimasolevad õppekava reformid on suunatud meediapädevuse teemade edasisele integreerimisele mõlema programmi põhimoodulitesse.

[Tallinna Ülikool](#) integreerib MIP-teemasid süstemaatiliselt oma õpetajakoolituse programmidesse. Näiteks õpivad [tulevased klassiõpetajad](#) meediakasutust kursustel emakeele didaktika I ja II. Alushariduse pedagoogika üliõpilased (BA/MA) saavad koolitust multimeedia sisu loomiseks ja rakendamiseks sellise kursuse kaudu nagu [„Haridustehnoloogia ja digipädevus“](#), mille läbimine tagab, et nad saavad lasteaiakeskkonnas kasutada ja hinnata erinevaid meediatüüpe. TLÜ pakub õpetajapraktikantidele ka spetsiaalseid valikaineid, näiteks [„Meedia õpetamise algkursus: ajakirjandus väärinformatsiooni ajastul.“](#)

Hindamismeetmed ja -meetodid

Eesti on võtnud [meediapädevuse riikliku tegevuskava 2024–2026](#) raames kasutusele struktureeritud lähenemisviisi meediapädevusega seotud tegevuste jälgimiseks ja hindamiseks. Arengukava koordineerib Haridus- ja Teadusministeerium ning selle eesmärk on tagada tõenditel põhineva poliitika väljatöötamine ja selle pidev täiustamine. Eesti ei kavatse kasutusele võtta eraldi uut hindamissüsteemi, vaid keskendub selle asemel olemasolevate mehhanismide tõhustamisele ja nende ühendamisele

rahvusvaheliste uuringutega. Täielik seire- ja hindamisraamistik on esitatud allpool (vt joonis 4).

Joonis 4. Meediapädevuse hindamise terviklik mudel.

Hindamisraamistik hõlmab nii ametlikke kui ka mitteametlikke hindamiskanaleid. Mitteametlik hindamine toimub peamiselt võrgustiku korrapäraste kohtumiste kaudu, kus osaleb selle 25 partnerorganisatsiooni. Need kohtumised on olulised tagasiside ja hindamise platvormid, mis võimaldavad praktikutel koguda praktilisi teadmisi, jagada parimaid tavasid ja hõlbustada käimasolevate algatuste kiiret kohandamist.

Poliitikasuundade ja programmide mõju hindamiseks kasutatakse ametlikke hindamise ja tulemuslikkuse mõõtmise näitajaid. Peamised indikaatorid jälgivad partnerite kaasamist, õpetajakoolituse ulatust, õppekavade integreerimist ning õpetajate ja õpilaste pädevustasemeid. Neid tulemusi kasutatakse õppekavade, õpetajakoolituse ja rahastamisprioriteetide täiustamiseks, tagades, et Eesti lähenemisviis jääb dünaamiliseks ja tõenduspõhiseks.

Hindamine tugineb ka kvalitatiivsetele meetoditele nagu koolide ja õpetajate tagasiside, partnerorganisatsioonide tagasiside, akadeemilised uuringud ja üliõpilaste lõputööd. Üliõpilaste lõputööd annavad konkreetse ülevaate õpetajate meediapädevusest ja meediahariduse praegusest olukorrast koolides. Näiteks Blaubrük (2023) viis läbi uuringu [„Eesti õpetajate meediapädevus: enesehindamis- ja mõõtmisvahendid“](#), milles ta uuris, kuidas õpetajad hindavad oma meediapädevuse oskusi ja valmisolekut meediapädevust õpetada. Samuti uuris Nõmm (2023) Eesti üldhariduskoolide meedia- ja infopädevuse üldist olukorda oma lõputöös [„Meedia- ja infopädevuse edendamise hetkeolukorra kaardistus Eesti üldhariduskoolides ning arendusvõimalused“](#).

Uurimus tõi välja võtmevaldkonnad, kus meediapädevust õppekavadesse edukalt integreeritakse, ning võimalused edasiseks arenguks. Mõlemad lõputööd pakuvad väärtuslikke tööendeid, mis võivad anda teavet ametialaseks arenguks, poliitika kujundamiseks ja sihivaheteks sekkumisteks meediahariduses.

Oluline on see, et meedia- ja infopädevuse teemat jälgitakse ja arutatakse korrapäraselt ka meedias, ilmuvad artiklid ja arvamuskirjed, mis uurivad, kuidas koolid ja haridustöötajad muutuva meediakeskkonnaga toime tulevad. Näiteks Marju Himma hiljutises, „Õpetajate Lehes“ 2025. aasta oktoobris avaldatud artiklis „[Digi- ja meediapädevuse õpetamine ei peaks olema vaid \(eesti keele\) õpetajate õul](#)“ väideti, et meediapädevus ei seisne üksnes ajakirjanduse tundmises, vaid tegutsemises killustatud, kiiresti muutuv ja sageli peidetud infokeskkonnas.

Toetavad tõendid rahvusvahelistest uuringutest

Neid riikliku tasandi hindamispüüdlusi toetavad rahvusvahelised andmed. Näiteks [OECD TALIS 2024](#) tulemused annavad olulisi empiirilisi teadmisi, mis toetavad meediapädevuse poliitika käimasolevat hindamist. Kuigi andmed ei hõlma sõnaselgelt meediapädevust, tuuakse neis esile põhioskuste peamised lüngad ning rõhutatakse õpetajate digi- ja meediaoskuste jätkuvaid vajadusi – neid andmeid kasutatakse otseselt õppekavade, õpetajakoolituse ja riikliku meediapädevuse tegevuskavade rahastamisprioriteetide täiustamisel.

Täpsemalt toovad TALISE tulemused esile haridustöötajate peamised oskuste puudujärgid: 78% tehisintellekti mittekasutajatest viitab teadmiste ja oskuste puudumisele, mis osutab märkimisväärsele vajadusele kutsealase arengu järele valdkondades, mis on tänapäeva meediamaastiku mõistmiseks kriitilise tähtsusega. Samuti tundis vaid 52% hiljuti kooli lõpetanud õpetajatest, et nad on valmis kasutama õpetamiseks digiressursse ja -vahendeid. Need objektiivsed andmed aitavad kinnitada akadeemiliste uuringute fookust ja pakuvad tegevuskava jaoks olulisi võrdlusaluseid, tagades, et poliitika kohandamine käsitleb haridustöötajate tõendatud oskuste puudujärgi, parandades seeläbi meediapädevuse alase hariduse kvaliteeti.

Üldsusele kättesaadavad meediapädevuse ressursid

Organisatsioon	Põhivaldkond	Sisu ja põhifookus
Haridus- ja Teadus- ministerium	hm.ee	Riiklikud algatused, poliitika ja üldine teave meediapädevuse kohta.
Haridus- ja Noorteamet	oppekava.ee/meediapadevus	Konsolideerib teavet valikainete kursuste ja partnerite materjalide kohta.
Tartu Ülikool ja Telia	meedia.ut.ee	Harjutused ja materjalid õpetajate ja haridustöötajate digi-, meedia- ja infopädevuse arendamiseks.

Eesti Väitlus-selts	oppematerjalid.ar.gument.ee/meediapadevus	Arutelumetoodikal põhinevad tunnikavad (allikakriitika, mõju, meediaomandi vormid).
Eesti Rahvus-raamatukogu	rara.ee/opi/meediapadevus	Info- ja meediapädevuse õppematerjalid, sealhulgas õppekaardid ja teave desinformatsiooni kohta.
Lastekaitse Liit	targaltinternetis.ee	Materjalid, mis keskenduvad laste ja noorte digiturvalisusele ja meediapädevusele.
Teeviit	teeviit.ee	Noortele suunatud teave ja nõuanded meediapädevuse kohta.
Eesti Rahvus-ringhääling	err.ee/meediataip	Eesti Rahvusringhäälingu meediakriitika edendamisele suunatud algatused ja sisu.
Propastop	propastop.ee	Keskendutakse meediapädevusele ja desinformatsiooni analüüsile.
VeryVerified	veryverified.eu	Veebikursus, mis selgitab põhilisi meediapädevuse kontseptsioone (kättesaadav eesti, inglise, vene keeles).

Lisaks pakub **Riigikantselei** praktilisi vahendeid infomõju hindamiseks:

- [Inforünnaku mõju hindamine](#) selgitab, kuidas hinnata inforünnaku mõju, jagades selle leviku kuude kategooriasse, alates tavalisest sotsiaalmeedia kaudu jagamisest kuni tegelike poliitiliste muutuste või vägivalda õhutamiseni.
- [Inforünnakutele reageerimise ABC: asutuse vaade](#) annab valitsusasutustele neljaastmelise raamistiku inforünnakute hindamiseks ja neile reageerimiseks. Protsess ulatub esialgsest olukorrateadlikkusest ja asutusesisesest teabevahetusest üldsuse ennetava kaasamise ja teatavatel juhtudel otsese vastutegevuseni.
- Materjal [Venemaa propaganda lemmikmeetodid inimeste haneks tõmbamiseks](#) jaotab Venemaa propaganda ja desinformatsiooni taktika viieks põhirühmaks: desinformatsioon, retoorika, sotsiaalne ja kognitiivne mõju, pettus ja tehniline manipuleerimine. Selles selgitatakse, kuidas need meetodid, alates dokumentide fabritseerimisest ja manipuleeriva retoorika kasutamisest kuni robotite ja süvavõltsingute kasutamiseni, on mõeldud meediatarbija eksitamiseks ja lahkkelide külvamiseks.